

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

323.25

Szerző: Györi Illés István

Cím:

A lánchídi csata évfordulója

1. 1918

Visszaemlékezés az 1918-as véres hétfőre

Személy

1918. 10. 28.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

tudtam meg, hogy a lánchídi csata halottjainak a száma már háromra növekedett. Kacsmarik Sándor 27 éves vasmunkás a mentőkocsiban és Krieslics Péter katona a Rókus kórházban halt meg.

1926 — 8891

Toborzó iroda

A délutáni lapok már közölték a kórházba került sebesültek teljes névsorát is. A sebesültek névsorában szerepelt egy Iffin Szedek nevű orosz fogoly katona neve is. A lapok azt is megállapították, hogy a lánchídi csata sebesültjeinél több volt a vágott, mint a lött seb. tehát a lovasrendőrök attakja nagyobb pusztítást végzett sorainkban, mint a háromszoros csendőrsortűz.

Miután az Astória Szálló szűknek bizonyult, áttelepítettük toborzó irodánkat a Reáltanoda helyiségeibe.

Másnap reggel megjelentek Budapest utcáin a Nemzeti Tanács plakátjai, amelyek megbélyegezték az október 28-i »véres hétfő« gaszágait s felszólították Budapest és az egész ország lakosságát, hogy haladéktalanul csatlakozzék a Nemzeti Tanácshoz. A munkásság azonnal megmozdult és tiltakozása jeléül minden üzemben beszüntette a munkát s Budapest népe kivonult az utcákra.

Elindultunk az október 31-i öszirózsás forradalom felé, amely pontot téve a négyéves vérengzésre, előkészítette az 1919. március 21-i proletárdiktatúra útját.

Györi Illés István

Pontosan negyven esztendővel ezelőtt, 1918. október 28-án zajlott le az a békésnek indult, de vérbe fullasztott háborúellenes tüntetés, amelyet »A lánchídi csata« néven emlegetnek még ma is, holott csak a karhatalom egyoldalú vérfürdője volt, támadás a fegyvertelen munkások, katonák és diákok ellen; három halálos áldozata és 41 sebesültje volt azokon kívül, akik kisebb sebeikkel el tudtak menekülni a vérengzés színhelyéről.

Magam is ilyen elmenekült, könnyű sebesültje voltam ennek a lánchídi csatának...

Az emlékezetes estén a Gizella téren levő Károlyi Pártkör előtt kezdődött a gyülekezés. Munkások, diákok és a világháborúban annyi sok szenvedést átélt katonák gyűltek össze a téren, hogy a Bécsből eredmény nélkül visszatérő Károlyi Mihályt meghallgassák. Károlyi vonata késett s a türelmetlenkedő tömeg kiáltásaira Buza Barna képviselő lépett az ablakhoz és ezekkel a szavakkal jelentette be az első világháború befejezését:

»Mélységes elkeseredéssel jelentjük, minden megtörtént a hatalmasok részéről, hogy elveszítjük Magyarországot.«

A téren nyüzsgő tomláló tömeg »Gyerünk a Várba!« kiáltással megindult a Lánchíd felé. A Himnusz

és a Marseillaise hangjait élesen verték vissza a dunapartj paloták falai. A Duna-korzónál egy széksor torlaszolta el az utat. Ezt a tüntetők azonnal szétdobálták és tovább vonultak.

Csendőrsortűz, lovas-attak

Amikor a Gresham-palota előtti parkon átgázolva, a Lánchíd felé közeledtünk, az ott felsorakoztatott rendőrök és csendőrök parancsnoka harsány hangon »Állj!«-t kiáltott felénk. A lelkesen tüntető tömeget, a háború befejezését követelő munkásokat és katonákat már nem lehetett vezényszóval megállítani, zászlókat lengetve és énekelve nyomultak tovább a Lánchíd felé. A tömeg énekének hangjai a királyi várig is elhallatszottak; egymás után háromszoros sortűzzel válaszoltak a kakastollas csendőrök, a Lánchíd hídfőjénél lapulva a békés tüntetők énekére. Itt is, ott is kidőlt egy ember a tömegből, amely tovább nyomult előre, a fegyvertűz ellenére. Az Akadémia sarkára kiállított lovasrendőrök hatalmas »Rajta!« kiáltással rontottak rájuk és eszeveszetten szabdalták a teljesen fegyvertelen, békés tüntetőket.

A váratlanul jött támadás nagy kavarodást keltett és mindenki igyekezett menekülni, amerre tudott. Egy rend-

őrlo patája az én lábamat is összetaposta, de még volt anynyi erőm, hogy többedmagammal a Gresham-palota kapuja alá meneküljünk, ahol akkor már sok sebesült feküdt a földön. Itt halt meg a lánchídi csata első áldozata, Wiezner István bádogossegéd is, aki haslövést kapott.

Haitóvadászat

Az egyik mentőorvos meg-súgta nekem: igyekezzem gyorsan eltűnni, mert a katonai rendőrség a tüntetésben részt vett tisztokra vadászik. Sietve eltűntem hát, bicegő léptekkel, a Petőfi utca felé s egy arra haladó fiákkerrel kiszállítottam magamat a margitszigeti Nagyszállóba, ahol a hallban összegyűlt vendégek már izgatottan várták a híreket. Elsőnek Hunyadi Sándor rohant felém és faggatni kezdett, hogy mi történt a Lánchídnál, majd Ilosvai Rózsi színésznő, meglátva vérző lábamat, azonnal intézkedett, hogy a szobájába szállítsanak, ahol egy, a szállodában lakó orvos vett kezelésbe, megállapítván, hogy a zúzódáson kívül semmi komolyabb baja sincs a lábamnak.

Másnap az Astória Szállóhoz siettem, ahol akkor már megkezdődött az első forradalmi zászlóalj megszervezése tengerészekből, katonákból, munkásokból, ifjú tisztekből és diákokból. Itt